

Due romanzi di Giuseppe Bonaviri

Dal vicolo blu all'incredibile storia di un cranio

Giuseppe Bonaviri két regénye

A kék sikátortól egy koponya hihetetlen történetéig

Apparentemente molto diversi l'uno dall'altro, gli ultimi due romanzi di Giuseppe Bonaviri, (*Il vicolo blu*, Sellerio, 2003, *L'incredibile storia di un cranio*, Sellerio, 2006), sono in verità legati dallo stesso filo sottile che connota e pervade tutto il mondo narrativo e poetico dello scrittore siciliano, un mondo che si muove sempre tra la favola e il reale, tra l'affabulazione e la visionarietà con un impasto linguistico sempre di forte suggestione.

Il vicolo blu vuole essere soprattutto un ritorno alle origini, esistenziali, ma anche un poco letterarie, a Mineo, alla tanto amata famiglia, ai fratelli, alle sorelle, ai genitori, ai compagni della sua infanzia, a quel mondo che fu anche del *Sarto della stradalunga*, il libro d'esordio di Bonaviri, che oramai ha cinquant'anni di vita. Ma qui aleggia una leggerezza che forse mancava nel *Sarto*, un sentire quasi anacronistico in un mondo come il nostro, che corre corre e non si ferma neppure un momento a riflettere. Sono i bambini a determinare, con le loro domande, semplici e profondissime allo stesso tempo, il senso delle cose. Ma non si tratta né dei guerrafondai bambini di Golding, né di quelli di Dickens o di Ken Loach. Lontanissimi sono anche da quelli che oggi si lasciano rapire dalla nuova generazione di giocattoli, che di recente hanno invaso il mercato americano, che reagiscono alle emozioni e le determinano. I bambini di Bonaviri, con innocenza o genuina malizia, giocano con la loro fantasia a cielo aperto e sono capaci di trasformare, in una sorta di impasto biblico, anche la creta melmosa che si forma agli angoli della strada dopo la pioggia, facendone bambole e cavallucci.

Anche nell'incredibile storia di un cranio c'è un bambino, ma è un bambino che deve ancora nascere. Il visionario mondo di Bonaviri, dal microcosmo di Mineo, che pur si respira anche ad ogni pagina, (con i familiari profumi, odori e fiori, luci e ombre), s'espande ad un universo planetario, innestando un serrato dialogo tra cielo e terra. Pur se in un nuovo contesto, ritornano e si approfondiscono i temi più cari allo

Látszólag semmi hasonlóság nincs a két mű között, Giuseppe Bonaviri két utolsó regényét (*A kék sikátor*, Sellerio, 2003, *Egy koponya hihetetlen története*, Sellerio, 2006) mégis ugyanaz a vékony fonál köti össze, mely egyformán jelen van a szicíliai író, költő teljes irodalmi világában. Olyan világ ez, mely mindig a mese és a valóság közötti mesgén egyensúlyoz, képzelgés és látomás között, de mindig rendkívül szuggesztív nyelvezettel párosulva.

A kék sikátor lényegében visszatérés a létezés, de kicsit az irodalom kezdetéhez is, visszatérés Mineóba, az anyira szeretett családhoz, a fiú- és lánytestvérekhez, a szülőkhöz, a gyermekkori barátokhoz, ahhoz a világhoz, melyből Bonaviri első, immár ötvenéves bemutatkozó regénye *A hosszú-utcai szabómester* is táplálkozott, *A mostani könyvben* azonban van valami olyan könnyedség, mely a szabómester történetéből talán hiányzik, jelen van egy olyan érzésvilág, mely a mi mostani időnkben,

melyben úgy rohan mindenki, hogy egy pillanatnyi tünődésre sincs ideje, már-már anakronisztikusnak tűnhet. A gyerekek határozzák meg a dolgok menetét egyszerű, de ugyanakkor nagyon is mélyszántó kérdésekkel. De nála nem a Golding művében háborúskodó gyerekekről van szó, nem is Dickens, vagy Ken Loach ifjú hőseiről. Bonaviri szereplői messze vannak azoktól a mai gyerekektől is, akiket végzetesen elvarázsolnak az érzelmekre ható, az érzelmi világot meghatározó, az amerikai piacot elárasztó játékdíjdonások. Bonaviri gyermekhősei, ártatlanul olykor hamisítatlan romlottsággal játszanak a szabad ég alatt és, valamiféle bibliai képességek folytán képesek az esőtől nedves utcáskorokban összegyűlő, felpuhult malterből babákat, lovacskákat formázni.

Az egy koponya hihetetlen történetében is szerepel egy gyermek, de egy olyan gyermek, aki még nem született meg. Bonaviri látomásos világa, melynek eredete a mineói mikrokozmoszban gyökerezik, a könyv minden lapján jelen van (a jól ismert illatokkal, szagokkal és virágokkal, fényekkel és árnyékokkal), és lassan szétterjed a világmindenségre kemény párbeszédet indukálva és föld között. Bár egy teljesen új kontextusban, de itt visszatérnek és elmélyülnek az író számára oly kedves témák, első helyen

Giuseppe Bonaviri

L'incredibile storia di un cranio

Sellerio editore Palermo

scrittore, quello tra l'uomo e la natura in primo luogo, ma anche quello tra scienza e fantascienza, inserendosi profondamente, questa volta, nel dibattito in corso sul tema della clonazione e sulle sue implicazioni etiche.

Tra i sei personaggi che si muovono sulla scena, tutti di diversa nazionalità c'è un biologo cretese di nome Jehova, un texano, tale Samuel Newton, che dirige il centro di ricerca di Harvard, un ornitologo israeliano, Levis, una studiosa di innesti di fiori, Iside, una cosmologa catanese, che si chiama Porporina tutti nomi che hanno già in sé una straordinaria simbologia evocativa. Lavorano nello stesso laboratorio per un comune risultato, che è quello di cercare di fare in modo che tutti gli elementi del cosmo possano confluire su un solo ipotetico bambino da far nascere, insomma cercare di fare sì che il cielo e la terra si riflettano in un certo modo su un bambino che deve nascere, che porta in sé tutti questi germi. Ma ci sono delle deviazioni pericolose come quella dell'ombroso Osborne, che vorrebbe rivoluzionare la natura con la clonazione di esseri ibridi, per cercare di neutralizzare le passioni degli uomini. C'è una sorta di ingegneria sintattica in questo libro, come direbbe Francesco Pessoa, con continue e sorprendenti invenzioni linguistiche, che appassionano il lettore e lo conducono per mano, con sobrietà e leggerezza, in un viaggio tra pagine stilizzate che attraverso una favola ben architettata rappresenta la grande metafora della nostra vita, del nostro destino, alla perenne ricerca di una origine, della vita oltre la morte.

Dante Marianacci

Giuseppe Bonaviri

Il vicolo blu

Sellerio editore Palermo

az ember és a természet, majd a tudomány és a tudományos fantasztikum, melyek ez alkalommal pontosan illeszkednek a klónozásról és az eljárással kapcsolatos etikai problémákról szóló mai viták légkörébe.

A hat, más-más nemzetiségű szereplő között van egy Jehova nevű kréai biológus, egy bizonyos Samuel Newton Texasból, aki a Harvard egyetemen vezet egy kutató központot, egy izraeli ornitológus Levis névvel, Irisz, a növények keresztezésével foglalkozó tudós, egy cataniai űrkutatónő, akit Porporinának hívnak. Már a nevek maguk is áthallásosak, rendkívüli szimbolikát hordoznak. Ugyanabban a laboratóriumban dolgoznak egy azon meghatározott célért: azt próbálják elérni, hogy a kozmosz minden eleme együttesen jelenjen meg egy feltételezett, születendő gyermekben, vagyis az ég és a föld együtt tükröződjön vissza abban a gyermekben, ki születésekor mindkét elem alkotórészeit hordozza magában. Megjelennek azonban veszélyes eltévelyedések is, mint például a sötét alak, Osborn azon törekvése, hogy a legkülönbözőbb klónozott hibrid lényekkel forradalmasítsa a természetet, és megpróbálja semlegesíteni az emberi szenvedélyeket. Van egyfajta mérnöki nyelvészkedés ebben a könyvben, ahogy ezt Francesco Pessoa mondaná, az író rengeteg meglepő nyelvi leleménnyel juttatja nagy élvezethez az olvasót. Józansággal, könnyedséggel kézen fogva vezet minket a jól felépített mese szerpentinjéin, és ez a mese nem más, mint életünk, sorsunk, végzetünk nagy metaforája, a halálon túli lét titkának örökös kutatása.

Dante Marianacci

The last two novels by Giuseppe Bonaviri — *Il vicolo blu* (The blue alley), Sellerio 2003, and *L'incredibile storia di un cranio* (The incredible story of a skull), Sellerio 2006 — are related to each other by a common narrative and poetic thread. *Il vicolo blu* is the story of a return to origins: to the parents, the brothers, the mates of Bonaviri's childhood.

They are just children who, with their questions, determine to catch the true meaning of things. In *L'incredibile storia di un cranio*, a team of scientists clones a child intended to be a synthesis of the cosmos, a union of earth and sky. The result is a fairy tale, a grand metaphorical representation of life itself.